

УДК 378(497)

Ілона Тригуб

ORCID iD 0000-0002-5319-1088

науковий співробітник науково-дослідної лабораторії освітології,
Київський університет імені Бориса Грінченка,
вул. Тимошенка 13 б, 04212 м. Київ, Україна
i.tryhub@kubg.edu.ua

ТЕНДЕНЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ЕКСПЕРТІВ У ГАЛУЗІ ОСВІТИ У БАЛКАНСЬКИХ КРАЇНАХ

У статті проаналізовано тенденції професійної підготовки експертів у галузі освіти у Балканських країнах: Болгарії, Румунії та Угорщині. Визначено спільні тенденції у професійній підготовці експертів у галузі освіти у балканських країнах: спрямованість на забезпечення якості освіти; підготовка / навчання у рамках післядипломної освіти; основні форми підготовки – семінари та конференції; обрання кандидатів у експерти у галузі освіти з числа досвідчених освітян зі стажем та досвідом роботи; врегулювання професійної діяльності експертів у галузі освіти Кодексом етики; міжнародне співробітництво із забезпечення якості освіти.

Ключові слова: експерт у галузі освіти; країни Східної Європи; якість освіти.

© Тригуб Ілона, 2017

Вступ. Сучасна освіта, перебуваючи під впливом модернізаційних процесів пов'язаних з курсом на євроінтеграцію, потребує підвищення рівня якості надання освітніх послуг як одного з ключових показників розвитку суспільства. Це, у свою чергу, актуалізує необхідність залучення професійних експертів у галузі освіти до експертного супроводу забезпечення якості освіти (Ognevyuk V., Sysoieva S., 2015).

Аналіз наукових праць, у яких розкриваються питання експертизи у галузі освіти, дозволяє визначити такі напрями дослідження з теми, як-то: дослідження структури експертизи в освіті (С. Д. Бешелев, В. А. Бухвалов, Я. Г. Плінер); теорії експертного оцінювання педагогічних явищ та процесів (В. С. Черепанов); науково-методичне забезпечення експертної діяльності (О. М. Касьянова, В. А. Ясвін); експертизи інновацій (Л. М. Ващенко, Т. Г. Новікова, В. Ф. Паламарчук,

В. П. Чудакова); експертизи ефективності управління навчально-виховним процесом (А. М. Єрмола); підходи до визначення компетенцій експерта (А. І. Кочетов, Н. В. Крапухіна, С. В. Пронічкін); експертна діяльність у вищій освіті (М. В. Михайліченко); педагогічна експертиза (Л. М. Петренко) та ін. Недостатня розробленість питання професійної підготовки експертів у галузі освіти в Україні актуалізує потребу вивчати досвід країн Європейського Союзу, зокрема балканських країн, та використання кращих практик в українській освіті.

Проблема професійної підготовки фахівців у країнах Східної Європи стала об'єктом наукових досліджень таких учених: в Україні – Т. М. Десятов, С. Г. Заскалета, А. В. Каплун, Т. Є. Кристопчук; в Болгарії – Ж. Атанасов, Н. Веліков, М. Гавізов, П. Кандев, Н. Чолаков; в Угорщині – В. Гоммонай, Ж. Куті, П. Медеші, М. Ніколов; у Румунії – М. Пальчук та ін.

Метою статті є аналіз тенденцій професійної підготовки експертів у галузі освіти у балканських східноєвропейських країнах, що входять до Європейського Союзу (Республіці Болгарії, Румунії та Угорщині).

Досвід Болгарії. Сучасна освітня політика у балканських країнах формується у відповідності до змін у соціальній, економічній, технологічній та інформаційній сфер суспільства (Сапожников С. В., 2012, с. 27). Забезпеченням якості освіти у Болгарії займається кілька організацій: Національна рада наукових дослідників (служить як консультативний орган міністра при проведенні національної політики у сфері наукових досліджень (Сисоєва С. О., Кристопчук Т. Є., 2012, с. 28); Національне агентство з оцінки й акредитації (яке присуджує ступінь доктора філософії, схвалює, оцінює і дає рекомендації до навчальних програм і планів вищих навчальних закладів (Заскалета С. Г., 2013).

Розглянемо діяльність Агентства детальніше. Національне агентство з оцінки й акредитації (The National Evaluation and Accreditation Agency – Национална агенция за оценяване и акредитация, далі NEAA) створене у 1996 р. і є повноправним членом Європейської асоціації із забезпечення якості у вищій освіті (The European Association for Quality Assurance in Higher Education, далі ENQA з 2014 р. (ENQA full members [Електронний ресурс]).

NEAA є незалежним спеціалізованим органом для оцінки, акредитації та моніторингу якості у вищих навчальних закладах та наукових організаціях, спрямованим на підвищення рівня їх викладання та рівня наукових досліджень, а також їх розвитку як наукової, культурної та інноваційної організації (NEAA [Електронний ресурс]). Агентство фінансується коштом державного бюджету та оплати вишами процедури акредитації. Міністерство освіти регулярно повідомляє про результати кожної процедури, проведеної агентством, широкій громадськості, шляхом публікації результатів процедур на веб-сайті агентства (ENQA full members [Електронний ресурс]).

Організаційними одиницями агентства є (NEAA [Електронний ресурс]): Президент, Віце-президент, Рада з акредитації, Генеральний секретар, Постійний комітет з акредитації після моніторингу та контролю, Постійні комітети за напрямками вищої освіти (складаються з експертних груп з 3 – 7 чоловік, залежно від складності процедур, до складу яких входять: науковці, студенти, роботодавці, міжнародні експерти тощо (ENQA full members [Електронний ресурс])), Спеціалізована адміністрація та Генеральна адміністрація. У Болгарії діють такі комітети за напрямками вищої освіти як (NEAA [Електронний ресурс]): постійні комітети з економічних наук та управління; з природничих наук, математики та обчислювальної техніки; з аграрних наук та ветеринарної медицини; з соціальних наук, права та національної безпеки; з технічних і військових наук; з педагогічних наук; з охорони здоров'я і спорту; з гуманітарних наук і мистецтва.

Експертами NEAA можуть стати призначені фахівці для участі у процедурах акредитації та оцінки від вищих шкіл і коледжів у країні, Академії наук, Спілки вчених, Аграрної академії, заочного та національного представництва Рад Студентів, бізнес-структур, Болгарської торгово-промислової палати тощо. Кандидати, які відповідають вимогам можуть також бути призначеними після надання електронної заявки в NEAA. В силу своїх повноважень, прописаних Законом «Про вищу освіту», Рада з акредитації в NEAA формує банк експертів для зовнішнього оцінювання з-поміж експертів з Болгарії, експертів-представників студентства та аспірантів, міжнародних експертів (NEAA [Електронний ресурс]).

Болгарські експерти повинні відповідати наступним вимогам: бути хабілітованими спеціалістами; мати досвід роботи у галузі освіти, наукових досліджень; поважати вчених і викладачів в академічному товаристві; володіти організаційними та управлінськими навичками в науковій діяльності та при створенні / впровадженні систем забезпечення якості; брати участь у наукових та спеціалізованих радах Вищої атестаційної комісії; мати глибокі знання з нормативних положень вищої освіти та акредитаційної практики NEAA; добре знати тенденції розвитку вищої освіти, науково-дослідної діяльності та забезпечення якості у розвинених країнах Європи та світу; бути здатними працювати в команді, бути об'єктивними, дотримуватися правил конфіденційності.

Загалом, експертні групи у постійних комітетах є тимчасовими органами. Голова і члени підписують контракти. Процедури акредитації NEAA є ідентичними до процедур, які проводяться всіма повноправними членами ENQA (Criteria System for Institutional Accreditation of Higher Schools, 2011). Отже, професійної підготовки експертів у галузі освіти у Болгарії не проводять. Кандидатів у експерти обирають з-поміж компетентних фахівців з досвідом роботи та прагненням працювати на покращення рівня якості болгарської освіти.

Досвід Румунії. На початку 1990 року у Румунії були створені перші приватні університети, що сприяло стрімкому збільшенню кількості вищих навчальних закладів, факультетів, програм досліджень / спеціалізацій. Це, у свою чергу, вплинуло на прийняття закону, який посилює на необхідність акредитації вищих навчальних закладів і визнання їх дипломів, сприяв створенню Національної ради академічної оцінки та акредитації (1993 – 2006 рр.). Провідною метою діяльності Ради стала оцінка, організаційна та програмна акредитації (ARACIS [Електронний ресурс]).

Завдячуючи приєднанню Румунії до Болонського процесу, за яким Європейський простір вищої освіти потребував нового підходу до концепції та процедури оцінки якості та контролю у 2005 р. утворилося Агентство по забезпеченню якості у вищій освіті (The Romanian Agency for Quality Assurance in Higher Education – Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Superior,

далі ARACIS; повноправний член ENQA з 2009) (ENQA full members [Електронний ресурс]). ARACIS стало виконувати функції колишньої Національної ради академічної оцінки та акредитації Румунії.

Згідно із румунським законодавством, ARACIS є юридичною, фінансово незалежною й автономною державною установою національного інтересу, основне завдання якої полягає у забезпеченні та підвищенні якості у системі вищої освіти Румунії. ARACIS несе відповідальність як за акредитацію, так і за контроль якості у сфері вищої освіти. Основними видами діяльності агентства є (ENQA full members [Електронний ресурс]): оцінка (на постійних умовах і за запитом); відгук; аудит; акредитація. Агентство здійснює свою діяльність відповідно до кращих міжнародних практик для забезпечення якості та оцінки румунської вищої освіти у рамках Європейського простору вищої освіти.

До Ради ARACIS входять (ARACIS [Електронний ресурс]): Президент, Віцепрезидент, Генеральний секретар, Директор Департаменту якості зовнішньої оцінки, співробітники відділу якості зовнішньої оцінки, Директор департаменту акредитації, співробітники відділу акредитації, керівник комісії з етики, керівник Консультативної комісії, керівник дистанційного навчання. Спеціальностями комісій ARACIS визнано: точні науки та природничі науки; гуманістичні науки й теологія; судові науки; соціальні та політичні науки; адміністративні й освітні науки та психологія; економічні науки; мистецтво, архітектура; фізичне виховання і спорт; сільське господарство і ветеринарна медицина; інженерні науки; здоров'я; дистанційне навчання; інституційна оцінка управлінської та фінансової діяльності Комісії; Комісія роботодавців.

У нормативно-правових документах, що регламентують діяльність ARACIS, прописано, що одним із завдань ARACIS є розробка Кодексу професійної етики експертів з оцінки та акредитації (Code of ethics, 2013). У 31 статті закону охарактеризовано процедуру акредитації, яка передбачає (Law on the approval of the Government Emergency, 2006): призначення ради експертів з оцінки та акредитації відділом акредитації; виїзні перевірки діяльності вищих навчальних закладів у відповідності із чинними стандартами; підготовку доповіді про оцінку експертами;

перевірку звітів експертів відділом акредитації агентства щодо забезпечення якості; представлення агентством заявки на акредитацію установи в Міністерство освіти та науки.

У відповідності з правовими нормами з контролю якості у сфері вищої освіти, Рада ARACIS веде Національний реєстр експертів із зазначенням їхніх вчених звань, імен та прізвищ, університетських досліджень, наукового досвіду, досвіду роботи, вагомих публікацій з оцінки якості та експертизи за останні 5 років, знання мов та місця роботи (ARACIS [Електронний ресурс]).

Таким чином, у Румунії питанням забезпечення якості освіти займається Агентство по забезпеченню якості у вищій освіті. Діяльність румунського Агентства суголосна з досвідом інших східноєвропейських агентств: експерти відбираються з-поміж професійних освітян, які не потребують додаткової професійної підготовки.

Досвід Угорщини. Впровадження системи забезпечення якості вищої освіти в Угорщині було розпочато у 90-х рр. під впливом загальноєвропейських процесів. З набуттям незалежності в Угорщині розпочалося комплектування новітнього масиву нормативно-правових актів щодо вищої освіти (Шеломовська О., 2012, с. 92). Відповідно до Закону Угорщини «Про вищу освіту» функцію зовнішньої системи управління якості виконує Угорська акредитаційна комісія вищої освіти (The Hungarian Accreditation Committee – Magyar Felsőoktatási Akkreditációs Bizottság, далі НАС), заснована у 1993 році (стала повноправним членом ENQA у 2002 р.). НАС – це незалежна професійна організація, яка фінансується Міністерством людських ресурсів (80%) та платою вищими навчальними закладами за проведення акредитації (близько 20%) (ENQA full members [Електронний ресурс]).

НАС має таких повноправних членів-делегатів: 9 з Міністерства національних ресурсів, 3 з конференції Угорських ректорів, 2 з угорської Академії наук, ще 2 від релігійних закладів, які мають свої власні вищі навчальні заклади, 1 від Угорської академії мистецтв, 2 членів релігійних, юридичних осіб, що підтримують вищий навчальний заклад, 1 учасник від Національної спілки докторантів (НАС [Електронний ресурс]).

Президент призначається з-поміж 18 членів міністром за узгодженням із президентом Угорської академії наук. Президент і члени отримують листи про призначення строком на шість років. Закон передбачає функціонування фінансової наглядової ради та Міжнародної консультативної ради (була з моменту створення НАС). Секретаріат має штат з 15 осіб, вони включають в себе: Генерального секретаря, його заступника, фінансового директора, шість співробітників за програмами, п'ять адміністративних співробітників та ІТ-спеціаліста. Співробітники за програмами працюють в експертних комітетах (НАС [Електронний ресурс]), які експертують: сільськогосподарські науки; гуманітарні науки; бізнес та управління, економічні науки; теологію; мистецтво; медицину; спорт; інженерну справу і технології; закон; військові науки; засоби масової інформації та комунікативні дослідження; політологію і соціологію; природничі науки.

Кодекс етики описує цінності, принципи і правила поведінки, яких необхідно дотримуватися членам НАС. Усі експерти у своїй діяльності мають керуватися принципами законності, незалежності, об'єктивності, неупередженості, прозорості, підзвітності (особистої відповідальності), готовності та високого професіоналізму, відкритістю до інновацій, узгодження точок зору в експертній групі (НАС [Електронний ресурс]).

Члени НАС повинні повністю дотримуватися і виконувати відповідні закони та інші правові акти, що регулюють роботу НАС; не «представляти» свого роботодавця (якщо член є співробітником вищого навчального закладу або іншої організації, він / вона не можуть бути незалежними у своїй експертизі); прагнути до об'єктивності у прийнятті рішень і висловлюванні думок, тобто формулювати їх на наявних фактичних даних і точній інформації; робити неупереджені заяви та висловлювати нейтральну думку (не діяти на користь навчального закладу і не дискримінувати його); прагнути до максимальної прозорості (тобто діяти згідно із прийнятими нормативно-правовими актами, правилами, процедурами, професійними вимогами та принципами); нести персональну відповідальність за свої заяви та думки; давати експертні висновки та робити заяви, засновані на чисто професійних міркуваннях

(членство в НАС наділяє її членів безсумнівним професійним престижем, який не можна позиціонувати як певну силу / владу.

Окрім того, члени-експерти повинні бути успішними у своїй дисципліні або галузі (або, у разі членів, що працюють в ненауковій сфері, у своїй професії) і їх досвід повинен включати знання з питань щодо забезпечення якості та оцінки вищої освіти); бути відкритими для нових ініціатив у відповідь на соціальні та регіональні зміни у потребах користувачів; за можливості, члени повинні сприяти здоровій конкуренції між вищими навчальними закладами та освітніми програмами; адекватно оцінювати часто різні точки зору всіх сторін (вищих навчальних закладів, студентів, роботодавців тощо) і прагнути їх гармонізувати; постійно покращувати свої навички, стежити за вітчизняними та міжнародними подіями у сфері вищої освіти, ділитися своїми знаннями та досвідом з іншими країнами-членами та зацікавленими колегами, якщо це можливо; робити все можливе, щоб розвивати культуру якості в сфері вищої освіти, а також збільшувати свою обізнаність і визнання в суспільстві; підтримувати всі заходи та події, які сприяють цим цілям; забезпечити ретельність, надійність і об'єктивну природу оцінок, ефективність роботи комітету, обґрунтований характер заяв і їх пояснення, дотримання термінів, зазначених у правилах процедури (НАС [Електронний ресурс]).

Діяльність Агентства з контролю якості, загалом, полягає у здійсненні оцінки на вимогу органів освіти, університетів і коледжів, нових освітніх програм, призначення університетами та коледжами професорів. Оцінка програм проводиться кожні 5 років і включає самооцінку вищих навчальних закладів, виїзд зовнішніх експертів та підготовку їх доповіді (відгуку), яка публікується на сайті агентства (ENQA full members [Електронний ресурс]).

Завдання та повноваження НАС визначені Законом Угорщини «Про вищу освіту», постановою Кабінету Міністрів про НАС, установчими документами та Статутом. Відповідно до Закону Угорщини «Про вищу освіту» НАС має такі завдання (Боркач Є. І., 2012, с. 136): бере участь у розробці принципів політики забезпечення якості та наглядає за процесом її реалізації; виконує завдання підтвердження якості, пов'язані із заснуванням та діяльністю вищих навчальних

закладів; робить пропозиції щодо системи вимог до викладачів університетів; наглядає за гармонізацією галузевої системи забезпечення якості з нормами Європейського простору вищої освіти; на запит вищого навчального закладу проводить експертну оцінку рівня підготовки, наукової та мистецької діяльності; проводить експертну оцінку при започаткуванні процесу ліцензування бакалаврської, магістерської, докторської підготовки; на запит вищого навчального закладу проводить експертну оцінку при присудженні викладацьких звань; готує й оприлюднює список експертів вищої освіти; кожні вісім років проводить перевірку наявності умов підготовки, наукової та мистецької діяльності у вищому навчальному закладі, у ході якої вивчає належне функціонування у закладі програми забезпечення якості та виконання розпоряджень щодо її підвищення. Таким чином, завдання поставлені перед НАС є такими ж, як і в інших східноєвропейських агентств по забезпеченню якості вищої освіти, вже розглянутих нами.

На основі акредитаційної експертизи НАС робить пропозицію міністру щодо діяльності закладу. НАС представляє інтереси забезпечення якості всієї угорської вищої освіти, а не окремих закладів. Її члени та експерти відстоюють інтереси не окремих закладів, а спільні акредитаційні цінності (Боркач Є. І., 2012, с. 137).

Отже, Угорщина характеризується ефективною системою забезпечення якості вищої освіти, завдячуючи регламентованій професійній діяльності членів Угорської акредитаційної комісії, в якій професійна підготовка експертів у галузі освіти не реалізується.

Висновки. Досвід балканських східноєвропейських країн (Болгарії, Румунії та Угорщини) з професійної підготовки експертів у галузі освіти є подібним до інших східноєвропейських країн. Кожна країна, з метою забезпечення якості освіти, створила відповідні організації (Національне агентство з оцінки й акредитації Болгарії, Румунське Агентство із забезпечення якості у вищій освіті та Угорську акредитаційну комісію вищої освіти), в яких експертів обирають з-поміж досвідчених спеціалістів, професійна підготовка яких не передбачена.

Таким чином, до загальних тенденцій професійної підготовки експертів у галузі освіти у балканських країнах Східної Європи відносяться такі ж, як і в слов'янських

та балтійських. Це: спрямованість професійної підготовки експертів у галузі освіти на забезпечення якості освіти; реалізація професійного навчання в рамках післядипломної освіти; проведення семінарів та конференцій у якості форм підготовки експертів у галузі освіти до професійної діяльності; відсутність професійної підготовки експертів у галузі освіти у вищих навчальних закладах; обрання кандидатів у експерти у галузі освіти реалізується з числа досвідчених освітян зі стажем та досвідом роботи, які є кандидатами запропонованими вищими навчальними закладами, конференціями ректорів наукових шкіл та університетів, парламентами студентів, національними науковими асоціаціями та організаціями роботодавців; дотримання офіційного Кодексу етики у професійній діяльності експертів у галузі освіти; міжнародне співробітництво щодо забезпечення якості освіти.

Подальші наукові розвідки будуть присвячені питанню виокремлення перспективних напрямів використання досвіду країн Східної Європи з підготовки експертів у галузі освіти в Україні.

Література

1. Боркач Є. І. Розвиток системи забезпечення якості вищої освіти в Угорщині на початку нового тисячоліття / Є. І. Боркач // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки. – 2012. – № 22(6). – С. 131 – 138.
2. Заскалета С. Г. Тенденції професійної підготовки фахівців аграрної галузі в країнах Європейського Союзу: монографія / С. Г. Заскалета ; за ред. С. О. Сисоєвої. – Миколаїв : Іліон, 2013. – 500 с.
3. Сапожников С. В. Вища педагогічна освіта у Республіці Болгарія у світлі європейських інтеграційних процесів / С. В. Сапожников // Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія»]. Сер. : Педагогіка. – 2012. – Т. 188. – Вип. 176. – С. 27 – 31.
4. Сисоєва С. О. Освітні системи країн Європейського Союзу: загальна характеристика : навчальний посібник / С. О. Сисоєва, Т. Є. Кристопчук; Київський університет імені Бориса Грінченка. – Рівне : Овід, 2012. – 352 с.
5. Шеломовська О. Державне управління вищою освітою в посткомуністичних країнах Європейського Союзу: досвід України / О. Шеломовська // Державне управління та місцеве самоврядування. – 2012. – № 2. – С. 86 – 95.
6. ARACIS [Електронний ресурс] / Офіційний сайт. – Режим доступу: <http://www.aracis.ro/en>

7. Code of ethics and rules of conduct regarding the activities performed by ARACIS for quality assurance in the field of higher education in Romania and regarding the periodic evaluation and accreditation. ARACIS, 2013. – 19 p.
8. Criteria System For Institutional Accreditation Of Higher Schools. Council of Ministers. National Evaluation And Accreditation Agency. June, 2011. Sofia. – 30 p.
9. ENQA full members [Електронний ресурс] / Офіційний сайт. – Режим доступу: <http://www.enqa.eu/index.php/enqa-agencies/members/full-members/>
10. HAC [Електронний ресурс] / Офіційний сайт. – Режим доступу: <http://www.mab.hu>
11. Law on the approval of the Government Emergency Ordinance No. 75/2005 regarding the education quality assurance [Електронний ресурс] / Romanian Official Journal, Part I No. 334 of April 13th, 2006. – 14 p. – Режим доступу: http://www.aracis.ro/uploads/media/Law_87_2006.pdf
12. NEAA [Електронний ресурс] / Офіційний сайт. – Режим доступу: <http://www.neaa.government.bg>
13. Ognevyuk V., Sysoieva S. (2015). Training of educational experts in Ukraine: experimental interdisciplinary program. The advanced science journal (6), 98-103, DOI: 10.15550/ASJ.2015.06.098.

References

1. Borkach Ye. I. (2012). Rozvytok systemy zabezpechennia yakosti vyshchoi osvity v Uhorshchyni na pochatku novoho tysiacholittia [Development of quality assurance in Hungary at the beginning of the new millennium]. Bulletin of the Taras Shevchenko Luhansk National University. Pedagogical sciences, 22(6), 131 – 138 (ukr).
2. Zaskalieta S. H. (2013). Tendentsii profesiinoi pidhotovky fakhivtsiv ahrarnoi haluzi v krainakh Yevropeiskoho Soiuzu: monohrafiia [Trends in professional training specialists of agricultural sector in the European Union: monography]. S. O. Sysoieva (Ed.). Mykolaiv : Ilion, 500 p. (ukr).
3. Sapozhnykov S. V. (2012). Vyshcha pedahohichna osvita u Respublitsi Bolhariia u svitli yevropeiskykh intehratsiinykh protsesiv [Higher pedagogical education in the Republic of Bulgaria in the light of European integration processes]. Proceedings [Petro Mohyla Black Sea State University «Kyievo-Mohylianska Akademy»] (Series: Pedagogy), T. 188, (176), 27 – 31 (ukr).
4. Sysoieva S. O., Krystopchuk T. Ye. (2012). Osvitni systemy krain Yevropeiskoho Soiuzu: zahalna kharakterystyka : navchalnyi posibnyk [Educational systems in the EU: general description : tutorial]. Borys Grinchenko Kyiv University; Rivne : Ovid, 352 p. (ukr).
5. Shelomovska O. (2012). Derzhavne upravlinnia vyshchoiu osvitoiu v postkomunistychnykh krainakh Yevropeiskoho Soiuzu: dosvid Ukrainy [The state governance of higher education in post-communist countries of European Union: the experience of Ukraine]. Public Administration and Local Self-Government, 2, 86 – 95 (ukr).
6. ARACIS. Available at: <http://www.aracis.ro/en> (eng).

7. Code of ethics and rules of conduct regarding the activities performed by ARACIS for quality assurance in the field of higher education in Romania and regarding the periodic evaluation and accreditation (2013). ARACIS, 19 p. (eng).
8. Criteria System For Institutional Accreditation Of Higher Schools. Council of Ministers (2011). National Evaluation And Accreditation Agency, Sofia, 30 p. (eng).
9. ENQA full members. Available at: <http://www.enqa.eu/index.php/enqa-agencies/members/full-members/> (eng).
10. HAC Available at: <http://www.mab.hu> (eng).
11. Law on the approval of the Government Emergency Ordinance No. 75/2005 regarding the education quality assurance (2006). Romanian Official Journal, Part I No. 334 of April 13th, 14 p. Available at: http://www.aracis.ro/uploads/media/Law_87_2006.pdf (eng).
12. NEAA. Available at: <http://www.neaa.government.bg> (eng).
13. Ognevyuk V., Sysoieva S. (2015). Training of educational experts in Ukraine: experimental interdisciplinary program. The advanced science journal (6), 98-103, DOI: 10.15550/ASJ.2015.06.098 (eng).

ТЕНДЕНЦИИ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ ЭКСПЕРТОВ В ОБЛАСТИ ОБРАЗОВАНИЯ В БАЛКАНСКИХ СТРАНАХ

Трыгуб Илона, научный сотрудник научно-исследовательской лаборатории освитологии, Киевский университет имени Бориса Гринченко, ул. Тимошенко, 13-б, 04212 г. Киев, Украина, i.tryhub@kubg.edu.ua

В статье проанализированы тенденции профессиональной подготовки экспертов в области образования в Балканских странах: Болгарии, Румынии и Венгрии. Определены общие особенности в профессиональной подготовке экспертов в области образования: направленность на обеспечение качества образования; подготовка / обучение в рамках последипломного образования; основные формы подготовки – семинары и конференции; избрание кандидатов в эксперты в области образования из числа опытных педагогов со стажем и опытом работы; регулирование профессиональной деятельности экспертов в области образования Кодексом этики; международное сотрудничество по обеспечению качества образования. Особенных тенденций подготовки экспертов в области образования в Балканских странах не выявлено.

Ключевые слова: *эксперт в области образования; качество образования; страны Восточной Европы.*

TRENDS OF PROFESSIONAL TRAINING OF EXPERTS IN THE FIELD OF EDUCATION IN THE BALKAN COUNTRIES

Tryhub Ilona, research worker of Scientific-Research Laboratory of Educology, Borys Grinchenko Kyiv University, 13-b Tymoshenko Str., 04212 Kyiv, Ukraine, i.tryhub@kubg.edu.ua

The article analyzes the trends of professional training of experts in the field of education in the Balkan countries, such as: Bulgaria, Romania and Hungary.

It identified the following common features of professional training of experts in the field of education:

- *focus on quality assurance;*
- *implementation of vocational training as part of Continuing Education;*
- *seminars and conferences as the basic forms of training;*
- *lack of training of experts in the field of education in universities;*
- *election of candidates for experts in the field of education from experienced teachers with the experience and good practice;*
- *compliance with official Code of Ethics of professional experts in the field of education;*
- *International cooperation in quality assurance.*

Specific trends in training of experts in the field of education in the Balkan countries are not identified.

Key words: *Eastern Europe countries; expert in the field of education; quality of education.*

Стаття надійшла до редакції 30.01.2017

Прийнято до друку 16.02.2017